

ИВАН ЯНЕВ
ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ В
БЪЛГАРИЯ, 1944–1948 Г.

chitanka.info

В България сравнително късно започва регламентираното висше образование. Тъй като България почти пет века е под османска власт, което обстоятелство силно забавя нейното развитие във всички сфери на живота. Образованието условно може да се раздели на 3 — начално, средно и висше. При всички случаи именно на висшето образование е отредена задачата да подготвя специалистите и лидерите на всяка държава. Без висше образование прогреса е немислим.

Най-общо във висшите училища се преследват следните важни задачи:

1. Подготовка на специалисти за всички области от живота, които след своето завършване ще работят и ще бъдат полезни в професионалното си направление;

2. Висшите училища са опорните точки на науката и просперитета на обществото;

3. Висшите училища съхраняват и обогатяват научните традиции наследени от предни академични поколения и я завещават на следващите.^[1]

Идеята за висше училище е актуална още преди освобождението на България. Но нейното реализиране логично започва след него. Един от основните поддръжници на идеята е Константин Иречек. Той поставя въпроса при всеки удобен случай. Така в министерството на просвещението още през 1880 г. се обсъжда бъдещото висше образование. През 1884–1885 г. отново идеята за ВУ се поставя на дневен ред, но сръбско-българската война осуетява реални действия. В следващите години в България се разразява политическа криза, която води до абдикация на княз Александър Батемберг. Българският престол се заема от новия княз Фердинанд. Едва след като през 1887 г. кризата е преустановена и начело на страната застава като министър-председател Стефан Стамболов, идеята за висше училище, която вече е достатъчно съзряла отново е поставена.^[2] Началото на висшето образование в съвременна България започва през есента на 1888 г. То стартира като Висш педагогически курс. Началото е при буквално бедствени материални условия, необходими за висше образование. При Мъжката гимназия новото начинание разполага с едва 3 стаи — аудитория, канцелария и стая за преподавателите. Никой от управляващите не почита откриването на Висшия педагогически курс. Това начало минава незабелязано и от пресата. Първоначално се

записват само 43 желаещи да се обучават. Само няколко месеца по-късно от началото на следващата 1889 г. със закон Висшият педагогически курс става Висше училище.

„Едва след започване на учебните занятия Министерството на просветата отпуска кредит от 944 лева, за да се купят 25 чина, 2 маси, 1 писалище, 1 катедра, 2 долапа, 4 окачалки за дрехи с по 12 куки, 1 черна дъска, 2 скрина за съобщения и за писмата на студентите.“^[3] Курсът се управлява от преподавателски съвет, с председател, чиито мандат е едногодишен. Първият председател е Александър Теодоров Балан.

Семестрите са зимен от 1 септември до 1 февруари и летен от 15 февруари до 29 юни. „Програмата на Историко-филологическото отделение включва три главни направления: философия (с педагогика), история и славянска филология.“^[4] Фактически това отделение е факултет. Още през януари 1889 г. Висшият педагогически курс със закон се трансформира във Висше училище.

През учебната 1889–1890 г. се открива второ отделение — физико-математическо. Две години по-късно започва да функционира и юридически факултет.^[5] През 1904 г. Висшето училище със закон става университет и се преименува на „Български университет «Братя Евлогий и Христо Георгиеви от Карлово»“.^[6] Основна заслуга за това България да се сдобие с университет е на тогавашния просветен министър проф. Иван Шишманов.

Също със закон се учредява Ефория, чиято задача е да построи необходимия сграден фонд за университета, с дарение, предоставено със завещанието на Евл. Георгиев. Ефорията е юридическо лице, в чиито състав по право влиза и министърът на просвещението.^[7] Дълго време Софийският университет е единствен в България.

През 1920 г. във Варна възниква Висшето търговско училище (ВТУ). Потребността от икономическо училище, което да дава висше образование на българите е остра, тъй като в стопанските направления на страната недостига на специалисти е твърде голям. Само една малка част от хората, занимаващи се със стопанска дейност, са имали висше икономическо образование, което са получили в западните държави. Въпросът за ВТУ Варна е поставян още преди Първата световна война, но военните действия изпреварват решението на Варненската търговско-индустриална камара, която на 14 май 1920 г. с болшинство

решава да бъде открито ВТУ във Варна. Но това решение не е достатъчно, то се резулира от Министерството на търговията, което дава агреман за откриване на висшето училище.^[8] Реално обаче ВТУ започва да обучава студенти от есента на 1921 г. Оказва се не лека задача осигуряване на материална база и преподавателски капацитет за новото ВТУ. Привличат се редица международни преподаватели, които да обучават качествено новите специалисти. Студентите ще се обучават две години, както това е и в другите държави.^[9] Откриването на студентските занимания става на 2 октомври 1921 г. и за разлика от незабележимото започване на Висшия педагогически курс преди 33 години, тук моментът е Тържествен. Присъстват царя, министри и видни личности. Има водосвет, дори цар Борис III произнася кратко слово.^[10] През 1936 г. в Русе е открито Висше търговско училище. То става възможно благодарение на дарение чрез завещание на Димитър А. Ценов. През 1942 г. в София са открити Държавно висше техническо училище, със строителен факултет и Висше училище за телесно възпитание.

„Така до 9 септември 1944 г. в България има 8 висши учебни заведения: Софийският университет, 3 висши икономически училища в София, Варна и Свищов, и столичните Висше техническо училище, Художествена академия, Музикална академия и Висше училище за телесно възпитание.“^[11] След 9 септември 1944 г. правителството реабилитира всички ученици, студенти и преподаватели, които са били отстранени по политически причини от буржоазната власт. Правата на българските евреи се възстановяват. МС с постановление решава българския държавен университет в Скопие, открит през войната, да се закрие. Неговите студенти и преподаватели в преобладаващата си част се вливат в структурите на Софийския университет „Климент Охридски“.^[12] След установяване на режима на ОФ се предприемат репресивни действия спрямо част от научния състав във висшите училища. Чистката силно занижава преподавателския капацитет. В същото време приема на студенти е завишен, което обстоятелство води до влошаване качеството на висшето образование.^[13] Започва коренна промяна във всички сфери включително и във висшето образование. Започва тотална държавна доминация. Издигат се лозунги, които трябва да покажат на масите, че новият строй е правилния.

„9. IX. 1944 г. е началото на нова епоха в историята на България, това е денят, в който тя под мъдрото ръководство на БКП започна строителството на новото социалистическо общество. Още в самото начало на това строителство беше ясно, че науката е призвана да изиграе важна роля в изграждането на новия живот. Социализмът и науката са неотделими.“^[14] През май 1945 г. Висшият учебен съвет (ВУС) е възстановен, след 11-годишно прекъсване. Членовете му приемат т. нар. тезиси, с които рамкират българското образование.

В тезисите се изтъква, че „истинското демократизиране на висшето образование изисква при приемането на студентите да се държи сметка за социалното им положение и техните обществени и политически прояви.“ Този тезис за дълго време ще остане в практиката на Софийския университет.

ВУС приема да има вечерно и задочно обучение, както и да се открие аспирантски институт за подготовка на научни кадри.^[15] През пролетта на 1945 г. правителството се опитва да прокара идеята за децентрализиране на висшето образование. Но столичните висши училища се обявяват против изнасянето на завършени факултети в провинцията. Академичната общност подкрепя децентрализирането на висшето образование, но с изграждане на нови висши училища в провинцията, които постепенно да се утвърдят. Управляващите се вслушват в протеста на академичната общност и преустановяват своите планове.

ВУС по отношение на висшето образование приема, че трябва да се основат нови висши училища, трябва книгите с т. нар. профашистко съдържание да се изземат от библиотеките и достъпа до тях да бъде строго регламентиран. Книги с такова съдържание могат да се използват за научни цели. ВУС не е доволен от чистката в края на 1944 г. и излиза със становище, че се налага нова чистка. Започва ново прочистване, което довежда до отстраняването на много преподаватели и студенти от висшите училища. Мотивът естествено е профашистка дейност.^[16] Чистката сред преподавателите 1944–1946 г. засяга общо 80 професори, доценти и асистенти, като МНП разяснява, че те са уволнени заради своята преподавателска дейност и рестрикциите не засягат научните им занимания. Тази позиция на министерството идва след като академичната общност започва да изразява своето несъгласие от крутите мерки, които рязко снижават качеството и

научния капацитет на висшето образование.^[17] В края на януари 1945 г. в университета приключва първият основен етап на вътрешна дефашизация. Негово съдържание е освобождаване на академичното тяло от реакционните в идеологическо отношение преподаватели, подмяна на ръководството на факултети и институти.

Значителна част от освободените преподаватели през следващите две години са възстановени.^[18] Предприемат се мерки за допускане до висше образование само на младежи, които са в унисон с новата политика и такива проявяващи, или проявили промонархически, прохитлеристки или антикомунистически настроения не се допускат във висшите училища.

Още през летния семестър на учебната 1944–1945 г. кандидат-студентите трябва да представят препоръка в СУ „Климент Охридски“ от комитетите на ОФ по места.^[19] През пролетта на 1946 г. се налага квотен принцип в размер на 20% от всички места в СУ за хора верни и свързани с новата власт — партизани, политзатворници, концлагеристи, военносираци и воювали на фронта. Само след няколко месеца през септември привилегированият кръг се разширява и с вдовиците на загинали в съпротивата. Още 20% квота се определя за военноинвалидите. През октомври 1946 г. правителството приема общия брой на студентите да се увеличи с 20%, което обстоятелство рязко влошава качеството на образованието. За някои факултети не са запълнени дори и предходните бройки, поради този факт започват да се набират студенти без кандидатстудентски изпити.^[20] След 9.IX.1944 г. основната задача е Софийският университет коренно да бъде променен и адаптиран към новия строй. Научната, преподавателската и учебната дейност се налага да претърпят основно преустройство, което да обслужва новата конюнктура.

„Само така Софийският университет можеше да се превърне в мощен фактор на социалистическото строителство в България.“^[21] Чистката е част от това преустройство, но две десетилетия по-късно тя ще се тълкува от властта като „сплотяване“ на академичния състав на СУ.^[22] През 1945 г. с решение на правителството във Варна се създава Варненски държавен университет „Кирил Славянобългарски“. Той се състои от два факултета — факултет за стопански и социални науки и технически факултет. Вижда се, че ролята на икономическото училище във Варна е сведена от висше училище до факултет в рамките на

държавен университет.^[23] И както в началото при откриването на ВГУ през 1921 г., така се получава и в средата на четиридесетте години, решението се взема през 1945 г., а тържественото откриване става година по-късно. Събитието е на патронния ден на университета — 27 ноември и отново церемонията по откриването е помпозна.^[24] Българските нови управляващи стигат до там, че от учебната 1945–1946 г. в училищата се въвежда изучаване на сръбски език. Вярно е, че този предмет не е задължителен, но при положение, че спомените от войните са все още твърде пресни тази постъпка на управляващите е недалновидна и граничи с глупост. Някои управляващи, които определено не изпитват излишен патриотизъм към България, се самозабравят, че стигат до там, че през 1947 г. в Пиринска Македония се изучава македонски език и македонска история от тамошните българчета. Но, за радост, проектите за отцепване на Пиринска Македония от България и присъединяването ѝ към Югославия претърпяват крах. Това обстоятелство спасява най-вече БРП (К) българската история по-късно да ги заклейми като родоотстъпници. Но разбира се, че провалянето на Титовия проект е в интерес и от териториална гледна точка.

Освен сред преподавателския и учителски състав на българското образование, новите управници провеждат чистка и сред библиотеките. Всички книги с прохитлеристко, антисемитско, антисъветско и всякакво съдържание, което не интонира на новата власт, се унищожават.^[25] „Приетият през лятото на 1947 г. Закон за висшето образование напълно унифицира висшите училища, като ги подчинява на общи положения относно целта и устройството, управлението, преподавателите, студентите и процеса на обучение. Нормативното нивелиране е възможно, защото е настъпил краят на частните български и чуждестранни висши училища — според закона висшите учебни заведения в страната са държавни.“^[26] Законът влиза в сила след като България вече е подписала Парижкия мирен договор и е окончателно поставена в съветската орбита. Този факт открива пътя на комунистите за установяване на тоталитарен режим.

На 5 юли 1947 г. в бр. 153 е обнародван първия общообхватен закон, посветен на висшето образование. За първи път се приема подобен закон, който изцяло и детайлно да урежда висшето образование. В закона присъстват и текстове, които по-скоро са

присъщи за подзаконови нормативни актове, като наредби и правилници и поради това закона е твърде подробен и дори тромав. Той се състои от 209 члена, разпределени в четири дяла — Дял първи: Общи положения, Дял втори: Университети, Дял трети: Висши специални училища, Дял четвърти: Преходни наредби.

В първият дял е устроен подробно статуса на преподавателския, асистентския и студентски състав. Властта на министъра на просвещението, респективно на държавата, е силно застъпена. Главите уреждат устройството, целите и управлението на висшите учебни заведения. В дял втори на закона се разглеждат подробно университетите, факултетите и всички техни звена, както и специалностите. Университетите според закона са 3 — „Климент Охридски“ в София, „Паисий Хилендарски“ в Пловдив и „Кирил Славянобългарски“ във Варна. В дял трети се разглеждат всички други висши училища, които по закон се именуват висши специални училища. В последния дял, преходни наредби, се уреждат въпроси като заварено положение на студентите в различните висши училища, функционирали до влизането в сила на закона. В преходните наредби се отменят всички закони, наредби и членове от закони, които се отнасят до висшето образование, действали до влизането в сила и противоречащи на този закон.^[27] В чл. 1 от закона се изброяват висшите учебни заведения, съществуващи на територията на страната.

„Висши учебни заведения в Народната Република България са университетите «Климент Охридски» в София, «Паисий Хилендарски» в Пловдив и «Кирил Славянобългарски» във Варна, Държавната политехника в София, Висшето техническо училище в Русе, Висшето училище за стопански и социални науки «Д. А. Ценов» в Свищов, Висшето училище за физическа култура в София, Музикалната академия в София, Художествената академия в София, Народното военно училище «Васил Левски» и Военната академия «Сава Раковски».“ Откриване на нови ВУЗ, факултети, отдели, специалности, катедри става задължително със закон.^[28] Със закона се урежда статута на висшите училища, те са държавни, ерго слага се край на частното висше образование у нас.^[29] Структурата на ВУЗ се обуславя от факултети, отдели, специалности.^[30] Според чл. 8 министъра на народното просвещение упражнява мониторинг над висшите училища. Според същия член към министъра се създава и

учредява Комисия за висшето образование. Комисията е със съвещателна функция и в нея имат представители всички факултети. Комисията е с мандат 1 година, като той започва да тече от 1 октомври всяка година.^[31] Висшите училища се управляват от академически съвети, чиито мандат е 1 година. Факултетите се управляват и от факултетни съвети със същия срок на мандата. Ректорът на всяко ВУ се избира и утвърждава до м. юни. Академичният съвет избира ректора, но ако няма мнозинство, се провежда балотаж между двамата, събрали най-много гласове. При положение, че има равногласие и на балотажа се тегли жребий, кой ще бъде новият ректор. Ректорът след избора се утвърждава от министъра на просвещението, което показва, че ВУ нямат голяма автономия. Ректорският мандат е едногодишен, което не позволява проектиране на дългосрочна стратегия и се работи година за година.^[32] „Академическият персонал във висшите учебни заведения се състои от:

1) редовни преподаватели: редовни професори, извънредни професори и редовни доценти.

2) извънредни преподаватели: хонорувани професори и частни доценти.

3) асистенти: главни асистенти, старши асистенти, асистенти и доброволни асистенти (хонорувани и нехонорувани).

4) лектори и допълнителни преподаватели.“^[33] Със закона се въвежда и аспирантурата, която е двугодишна. Всеки успешно завършил аспирант става кандидат на съответните науки. А преподавател, защитил дисертация, става доктор на съответните науки.

Преподаватели и асистенти могат да бъдат освободени от работа освен поради болест и за дисциплинарни простъпки, така също и за „фашистка и противонародна дейност“. Преподавателите и асистентите уволнени, поради посочените причини, могат да бъдат възстановени на работа, „... ако докажат приобщаването си към народно-републиканския ред в страната, съответно ако поправят поведението си, дало основание за дисциплинарно преследване.“^[34] Студентите постъпват във ВУЗ след успешно издържан състезателен изпит. Законът дава право на висше образование и на двата пола.

„Студенти с фашистки и противонародни прояви или такива, които с поведението си накърнят изискванията на академичния морал и името на висшето учебно заведение, се изключват по решение на

академическия съвет, по предложение на факултетския съвет.“^[35] Но всеки провинил се студент или обвинен в нарушение трябва да даде писмено или устно обяснение. Изключените студенти могат да бъдат амнистирани най-малко след една година при условие, че са поправили своето поведение.

Учебната година трае от 1 октомври до 30 септември. Разделена е на два семестъра — зимен от 1 октомври до 31 декември, и летен от 10 февруари до 10 юни.^[36] Законът задължава студентите наред със задължителните предмети да изучават руски език и един по избор от следните езици — френски, немски, италиански, испански, английски.^[37] Учебната година има 3 сесии — зимна 1–10 февруари, лятна 20–30 юни и есенна 20–30 септември.^[38] „Известно отстъпление от идеите за демократизация на висшето образование е чл. 42, който съобразно традиционния порядък предвижда «учебни, лабораторни и изпитни такси, както и такси за дипломи, удостоверения и формуляри». За разлика обаче от предишните закони таксите не са фиксирани и на Академичния съвет е дадено правото да ги определя и изменя. В следващите години съветът постепенно намалява таксите до символични размери.“^[39] Висшистите се ползват с привилегията да служат в армията по-кратко.^[40] Законът е добър до толкова, до колкото е първия единен закон, отнасящ се за висшето образование. Но с четирите си дяла и 209-те си члена той е твърде обемист и логично още на следващата година е отменен и на негово място влиза в сила нов закон за висшето образование обнародван в ДВ бр. 224, от 24 септември 1948 г. Новият закон е значително олекотен, той се състои от 66 члена. За неговото функциониране се издава и правилник, именно в него са изнесени много от разпорежданията, които са включени в предходния закон.^[41] В закона мандата на ректорите, заместник-ректорите и деканите вече е тригодишен, което обстоятелство дава възможност за работа на ръководството в перспектива и по-дългосрочно изготвяне на стратегия на управление. Изборът на Ректора се утвърждава от председателя на Комитета за наука, изкуство и култура (КНИК).^[42] Но академичният състав остава с едногодишен мандат.^[43] Според новия закон също преподавателите и асистентите проявяващи „противонародна дейност“ се отстраняват. Процедурата е по-сложна, тъй като решение за уволнение на

преподаватели се взема от МС, а на асистентите от председателя на КНИК.^[44] За студентите също важат горните рестрикции. При фашистка или противонародна дейност, или такава уронваща престижа на висшето училище, студентите се изключват.^[45] Но и двата закона са аналогични по отношение на времетраенето на обучението. То продължава между 4 и 6 години, в зависимост от вида и характера на специалността. И в двата закона се предвижда заплащането на такси от студентите. Освобождават се от заплащане на такси — инвалиди, вдовици и сираци от съпротивата, фронтовици, партизани, ятаци, концлагеристи, но такива от преди 9 септември 1944 г. КНИК отпуска стипендии на студентите учещи се в български и чужди висши училища, а така също се отпускат стипендии на чужденци учещи се в България и за аспиранти.^[46] Има известна промяна в закона за ВО от 1948 г. спрямо предния по отношение на времетраенето на семестрите. И тя е, че семестрите са зимен от 20 септември до 30 декември и летен от 1 февруари до 1 юни. Изпитните сесии са през януари, юни и септември. Летните месеци юли и август са регламентирани, като ваканция.^[47] Научните степени се запазват, съответно кандидат и доктор на съответните науки.^[48] От началото на 1948 г. е конституиран Комитет за наука, изкуство и култура (КНИК), в чиито компетенции е и висшето образование.^[49] По внушение на КНИК, начело на който стои Вълко Червенков, и в унисон със закона в СУ се създават т. нар. дисциплинарни комисии, чиято задача е да извърши поредното прочистване, което се извършва през пролетта на 1948 г. Студенти с реакционни и противонародни настроения са отстранени от университета. Специалните дисциплинарни комисии се създават към всеки факултет от преподаватели, които си сътрудничат със студентите. Комисиите се ръководят от правилник спуснат им от КНИК.^[50] Програмите в образованието се адаптират по начин даващ най-голяма възможност обучаващите да се повлияят от марксистко-ленинската доктрина.

„Беше въведено изучаването на идеологически предмети, имащи за цел да спомогнат за формирането на диалектико-материалистически, комунистически мироглед у бъдещите специалисти.“^[51] „Независимо от преустройството на старата генерация университетски преподаватели те проявяват традиционна

привързаност към «чистата» наука, която да не се смесва с идеологията. Тази обща погрешна постановка на част от преподавателите е основната причина за забавяне приемането на новите учебни програми и въвеждането им още през 1948–1949 г. Въвеждането на марксизма-ленинизма в науката и преподаването в Софийския университет се осъществява чрез преодоляване на класовата ограниченост на редица преподаватели, съпротива, дори саботаж. Ето защо и през 1948–1949 г. продължава процесът на поляризиране сред преподавателите. Това постепенно довежда до пълно обновяване на университетския персонал. В края на 1949 г. този процес е завършен.“^[52]

Може да се заключи, че периода 1944–1948 г. е твърде бурен за висшето образование у нас. То се одържавява, правят се коренни промени. Приет е първият общообхватен закон за ВО, който просъществува една година. След него влиза в сила нов по-олекотен, а от там и по-добър закон. През този етап основната задача е да се отхвърли или адаптира научното наследство, останало от преди 9 септември. Това наследство трябва да се пригоди към новата конюнктура и да бъде полезно на новата власт. Развитието във висшето образование започва с бързи темпове, но особено през тези години неговото качество е силно занижено. Дава се възможност на хора с не голям социален ценз да учат висше образование, но така също се дават сериозни привилегии на хора, верни на новия строй. В тези случаи водещ е партийния елемент, а не коефициента на интелигентност. Факт е обаче, че висшето образование се разраства и голяма част от населението има възможност да го завърши. Много специалисти в най-разнородни области излизат от българските висши училища. Висшето образование в България се влияе силно, а то няма как да е и друго от съветското, което е доказало своята висока стойност в световен мащаб. Много българи завършват своето образование в СССР и след това дават своя принос за българското образование, като стават преподаватели във висшите училища в страната. След 1948 г. марксистко-ленинската линия е още по-силно имплементирана в родното висше образование.

БИБЛИОГРАФИЯ

1. Близнаков, Петко Станев и др., Кратка история на Икономически университет Варна (1920–2000 г.), унив. изд. ИУ, ВН, 2001 г.
2. Дойчинов, Божидар, Промени в структурата на висшето образование в България (9 септември 1944 — 1948 г.), ист. прегл., 1991, № 1
3. Дойчинов, Д., Развитието на Математическия факултет през периода 1944–1969 г., сп. Физ. — математ., 1969 г., кн. 3
4. ДВ, бр. 153, от 5 юли, 1947 г.
5. ДВ, бр. 224, от 24 септември, 1948 г.
6. Колектив, История на педагогиката и българското образование, изд. „Веда Словена — ЖГ“, С, 1998 г.
7. Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г.
8. Косев, Димитър, Софийският университет „Климент Охридски“ на 75 години: Докл. на тържественото чествуване в Конгресната зала на Парт. дом, 20 май 1964 г.
9. Пиръов, Генчо, Ориентиране към висшето образование, С, Инст. за стоп. рационализация, 1947 г.
10. Попов, Горан, История на средното и висшето образование, С, 2001 г.

[1] Пиръов, Генчо, Ориентиране към висшето образование, С, Инст. за стоп. рационализация, 1947 г., с. 11–12 ↑

[2] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 24–25 ↑

[3] Косев, Димитър, Софийският университет „Климент Охридски“ на 75 години: Докл. на тържественото чествуване в Конгресната зала на Парт. дом, 20 май 1964 г., с. 10 ↑

[4] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 26–27 ↑

[5] Пак там, с. 29 ↑

[6] Пак там, с. 52 ↑

[7] Пак там, с. 52 ↑

[8] Близнаков, Петко Станев и др., Кратка история на Икономически университет Варна (1920–2000 г.), унив. изд. ИУ, ВН, 2001 г., с. 19–20 ↑

[9] Пак там, с. 19–22 ↑

[10] Пак там, с. 19–25 ↑

[11] Попов, Горан, История на средното и висшето образование, С, 2001 г., с. 314 ↑

[12] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 236 ↑

[13] Дойчинов, Божидар, Промени в структурата на висшето образование в България (9 септември 1944 — 1948 г.), ист. прегл., 1991, № 1, с. 45 ↑

[14] Дойчинов, Д., Развитието на Математическия факултет през периода 1944–1969 г., сп. Физ. — математ., 1969 г., кн. 3, с. 189–190 ↑

[15] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 239–240 ↑

[16] Дойчинов, Божидар, Промени в структурата на висшето образование в България (9 септември 1944 — 1948 г.), ист. прегл., 1991, № 1, с. 48–49 ↑

[17] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 238 ↑

[18] Пак там, с. 246 ↑

[19] Пак там, с. 249–250 ↑

[20] Пак там, с. 251 ↑

[21] Косев, Димитър, Софийският университет „Климент Охридски“ на 75 години: Докл. на тържественото чествуване в Конгресната зала на Парт. дом, 20 май 1964 г., с. 24 ↑

[22] Пак там, с. 24 ↑

[23] Близнаков, Петко Станев и др., Кратка история на Икономически университет Варна (1920–2000 г.), унив. изд. ИУ, ВН, 2001 г., с. 96 ↑

[24] Пак там, с. 98 ↑

[25] Колектив, История на педагогиката и българското образование, изд. „Веда Словена — ЖГ“, С, 1998 г., с. 399–400 ↑

[26] Пак там, с. 397–398 ↑

[27] ДВ, бр. 153, от 5 юли, 1947 г., чл. 208

„Чл. 208 — Този закон отменя «Подотдел Д» — Висши специални училища (чл. чл. 216–227 включително) и «Подотдел Е» — университети (чл. чл. 276–340 включително) от закона за народното просвещение, наредбата-закон за частните висши училища от 12 април

1938 година («Държавен вестник», брой 80), закона на Държавното висше училище за финансови и административни науки — София от 7 юни 1940 год. («Държавен вестник», бр. 126), закона на Държавната политехника, наредбата-закон за висшето училище за стопански и социални науки «Д. А. Ценов» в Свищов, закона за Висшето училище за телесно възпитание от 3 януари 1942 година («Държавен вестник», брой 2), разпоредбите в закона за народното просвещение, отнасящи се до Музикалната академия и разпоредбите в закона за народното просвещение, отнасящи се за Художествената академия (чл. чл. 249–275 включително), както и всички разпоредби в други закони, правилници и наредби, които му противоречат.“ ↑

[28] Пак там, чл. 1 ↑

[29] Пак там, чл. 2 ↑

[30] Пак там, чл. 3 ↑

[31] Пак там, чл. 8 ↑

[32] Пак там, чл. 12 ↑

[33] Пак там, чл. 13 ↑

[34] Пак там, чл. 37 ↑

[35] Пак там, чл. 41 ↑

[36] Пак там, чл. 46 ↑

[37] Пак там, чл. 48 ↑

[38] Пак там, чл. 50 ↑

[39] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 260 ↑

[40] ДВ, бр. 153, от 5 юли, 1947 г., чл. 54 ↑

[41] ДВ, бр. 224, от 24 септември, 1948 г., чл. 65 ↑

[42] Пак там, чл. 7, чл. 12 ↑

[43] Пак там, чл. 8 ↑

[44] Пак там, чл. 38 ↑

[45] Пак там, чл. 41 ↑

[46] Пак там, чл. 44 ↑

[47] Пак там, чл. 45 ↑

[48] Пак там, чл. 53, чл. 55 ↑

[49] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 256 ↑

[50] Пак там, с. 266–267 ↑

[51] Дойчинов, Д., Развитието на Математическия факултет през периода 1944–1969 г., сп. Физ. — математ., 1969 г., кн. 3, с. 204–205 ↑

[52] Колектив, История на Софийския университет „Климент Охридски“, унив. изд. „Климент Охридски“, С, 1988 г., с. 269 ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.